

Finansklagenemnda Person

Uttalelse FinKN-2017-230

10.5.2017

Storebrand Livsforsikring AS

Livsforsikring/uføredkninger/pensjon

Hadde selskapet garantert et årlig pensjonsbeløp - foreldelse - fel. § 3.

Spørsmål om hva som ble avtalt ved endringen av en pensjonsavtale, og om selskapet hadde garantert et årlig pensjonsbeløp. Etter en konkret vurdering av den fremlagte korrespondansen mellom partene i perioden 1987-1991 konkluderte nemnda med at selskapet var bundet av den avtale som ble inngått mellom partene 1987 om en årlig beregnet utbetaling med ca. kr. 170.000 i ti år. Selskapets anførsel om foreldelse førte ikke frem.

Saksfremstilling

Saken gjelder avtalt størrelse på den årlige pensjonen, og reiser spørsmål om hva som ble avtalt mellom selskapet og forsikrede. Saken gjelder videre om forsikredes krav er foreldet.

Forsikrede inngikk i 1981 en avtale med selskapet om en livsvarig årlig alderspensjon på kr 30.000 fra fylte 67 år, med rett til regulering iht. folketrygdens grunnbeløp.

I brev 11.7.90 til forsikredes advokat, skrev selskapet at forsikrede i 1986 hadde uttrykt ønske om å endre avtalen, og at selskapets assurandør (MW) i et notat til selskapet hadde opplyst:

... ønsker å gjøre om denne forsikringen til korttidspensjon i 10 år med garanti i 5 år uten indeksregulering fra 1.11.86.

Det var en del korrespondanse i tilknytning til dette, og selskapet skrev 18.8.87 at de hadde foretatt:

... en beregning for tilfelle ovennevnte polise endres slik:

...

Hvis De betaler premie i 5 år og i tillegg innbetaler kr 5.900,- til fond (totalt kr 13.335,- i 5 år), vil politen deretter bli selvfinansierende.

Ved 67. år vil De da få utbetalt:

Årlig alderspensjon kr. 48.278,- samt garantert tillegg ca. 250 % slik at total utbetaling det første året vil utgjøre ca. kr 170.000,-. Vi regner deretter med et stigetillegg på ca. 7 % årlig.

I tillegg til ovennevnte vil De få det som eventuelt måtte være innestående på fondet Deres.

Dersom de ønsker ovennevnte ordning ber vi Dem gi oss beskjed.

Vi beklager de mange misforståelser som har vært i denne saken, og håper med dette å ha fått ordnet opp.

Det synes likevel å ha oppstått uklarhet i saken, og forsikredes advokat skrev 14.12.89 blant annet:

Det saken i korthet gjelder er om Storebrand er bundet av det tilbud som ble gitt i brev fra selskapet av 18.08.87 i forbindelse med endringen av politen. Som ... gjentatte ganger har presisert, så var det dette tilbud som foranlediget hans aksept for endringen av politen.

Tilbudet er gitt uten noen som helst forbehold, og rent avtalerettslig er det vel liten tvil om at Storebrand er bundet av tilbudet. At det nå i ettertid legges inn diverse renteforutsetninger får være en risiko som må bæres av Storebrand.

På vegne av ... vil jeg derfor fremsette følgende krav:

- Det fremsatte tilbud i brev av 18.08.87 overholdes med hensyn til størrelsen på premie- og fonds-innbetaling, tidspunktet for selvfinansiering, samt kommende pensjonsutbetalinger.
- Alternativt at forsikringsavtalen heves, ...

Selskapet svarte 19.2.90:

Klagesekretariatet har igjen forelagt saken for livselskapet, som etter omstendighetene har funnet å ville stå ved tilbudet av 18.8.87 etter sin ordlyd. Dette skulle gi følgende resultat når det gjelder fondsinnbetaling for perioden 1987 – 1992: ...

...

På bakgrunn av de faktiske fondsinnbetalinger i 1987, 88 og 89, skulle dette betinge at ... m.a.o. innbetaler kr. 5.900 og kr. 5.100 i henholdsvis 1990 og 1991, for at fondet pr. 1.1.92 skal nå opp til det beløp som tilbudet forutsetter.

Vi håper at ... er enig i denne oppstilling, og at vi ved dette – herunder også ved å dekke Deres salær i anledning saken – kan runde av denne i minnelighet.

I brev 11.7.90 skrev selskapet bl.a.:

... Etter en del korrespondanse, resulterte dette i vårt tilbud av 18.8.87. På vår gjenpart av denne foreligger følgende notat av 31.8.87 fra (assurandør MW): "Kunden ønsker denne ordningen".

Endringen fant sted ved påtegning av 12.9.87 på polisen, hvoretter årspremie er kr. 7.435,- i 25 år fra 1.11.86.

Og videre:

Årspremie betalt frem til 1.11.87, samt premiefond stor kr. 12.103,- var således basis for vår beregning pr. 18.8.87 over hvilke premie- og fonds-innbetalinger som måtte til for å få en såkalt selvfinansierende forsikring.

I brev 12.9.91, viste selskapet til brev 6.9.91, og skrev at "(e)tter omstendighetene vil vi anse ... s pensjonsforsikring nr. ... som fullt innbetalt."

Forsikredes advokat anmodet i brev 18.10.91 om

... en konkret bekreftelse på at overnevnte polise nå er å anse som selvfinansierende, samt en oppstilling over de utbetalinger som vil skje i henhold til det tilbud som ble gitt av 18.08.87.

Dette for å ha et enkelt dokument, gjerne i form av en polise, å forholde seg til ved eventuelle fremtidige diskusjoner om saken.

Selskapet svarte 8.11.91 bl.a.:

... herved at forsikringen nå står som fullt innbetalt, idet resterende premier er dekket pr. 01.11.91 ved bruk av innestående midler på premiefondet, samt ved tilskudd fra selskapet.

...

Etter oppskrivningen ser forsikringen f.t. slik ut:

...

Årlig alderspensjon: kr 59.026 som utbetales fra forsikredes 67-årsdag, og som opphører ved fylte 77 år eller tidligere død.

...

Premier: Forsikringen er fullt innbetalt pr 01.11.91.

Selskapet har lagt frem kontoutskrifter for hhv. 1997 og 2013. I utskriften for 1997 er alderspensjon angitt til kr 69.010 per 31.12.96, og til kr 72.083 per 31.12.97 og i utskriften for 2013 er tallene for 31.12.12 og 31.12.13 oppgitt til hhv. kr 89.063 og kr 89.073.

Forsikrede fylte 67 år i november 2014 og klaget 5.12.14 til selskapet på at selskapet 18.8.14 hadde opplyst at årlig utbetaling ville bli kr 89.073, noe som ikke var i samsvar med tilbudet av 18.8.87.

Forsikrede har anført at selskapet er bundet av hans aksept av tilbudet av 18.8.87. Selskapet bekreftet at politen var fullt innbetalt og selvfinansierende. I den grad selskapet unnlot å ta nødvendige forbehold må selskapet bære ansvaret for dette.

Selskapet har anført at forsikrede ikke aksepterte tilbudet, og at han uansett ikke foretok de innbetalingene som dette forutsatte. Det ble derfor ikke inngått noen avtale på grunnlag av tilbudet fra 1987. Avtalen fremgår av selskapets brev 8.11.91. Dette oppfyller informasjonskravene i fal. § 11-1 annet ledd. Eventuelle innsigelser mot avtalen er uansett foreldet, jf. foreldelsesloven § 3. Forsikrede har årlig fått tilsendt kontoutskrift. Endringer i regelverket om overskuddsdeling, må vektlegges, se særlig § 8-1 i lov om forsikringsvirksomhet av 1988 og overgangsreglene i forskrift 1. juni 1990 nr. 430, jf. NOU 1983:56 Lov om avtaler om personforsikring.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken reiser flere spørsmål og nemnda behandler først om partene har inngått en avtale som gir forsikrede en selvfinansierende pensjonspolise med en årlig beregnet utbetaling med ca. kr 170.000 i ti år.

Etter nemndas syn er det ikke tvilsomt at partene i 1987 inngikk avtale om endring av forsikredes pensjonsavtale fra 1981. Dette fremgår klart av selskapets brev 18.2.90, hvor det heter at selskapet "etter omstendighetene har funnet å ville stå ved tilbudet av 18.9.87 etter sin ordlyd". Av selskapets brev 11.7.90 fremgår dessuten at forsikrede allerede i 1987 hadde akseptert selskapets tilbud av 18.8.87.

Nemnda kan ikke se at det er grunnlag for selskapets anførsel om at forsikrede ikke har innbetalt forutsatte beløp, og viser til selskapets brev hhv. 12.9. og 8.11.91, hvor det bekreftes at forsikringen er fullt innbetalt, blant annet ved tilskudd fra selskapet, og nå var selvfinansierende.

Nemnda er således enig med forsikrede i at selskapet i 1987 inngikk avtale med ham om en selvfinansierende pensjonspolise i ti år fra fylte 67 år, dvs. fra november 2014 med en utbetaling det første året på ca. kr 170.000, jf. tilbudet i selskapets brev 18.8.87.

Selskapet tok ikke i tilbudet august 1987 forbehold om endring av avtalen. Det ble heller ikke gjort i brevet 19.2.90 hvor selskapet erklært at det vedstod seg tilbudet fra 1987 "etter sin ordlyd". Avtalen gjaldt således en pensjon på kr 48.270 med "et garantert tillegg ca. 250 %".

I brevet 8.11.91 angir selskapet pensjonen å være kr 59.026, men sier her ikke noe om størrelsen på tillegget. En økning med ca. kr 11.000 på snaut fire år, ga imidlertid neppe forsikrede grunn til å reagere gitt at selskapet tidligere hadde bekreftet at det vedstod seg tilbudet fra 1987 som inkluderte et garantert tillegg på 250 %.

Selskapet har vist til at forsikrede ikke reagert på de kontoutskriftene som han fikk tilsendt årlig. I disse er det årlige pensjonsbeløpet lavere enn det som ville følge av tilbudet fra 1987. Gitt konstruksjonen av dette med et beløp med et garantert tillegg, som samlet skulle gi en utbetaling første året på ca. kr 170.000, kan nemnda ikke se at forsikrede kan bebreides for ikke å ha reagerte tidligere. Selskapet hadde dessuten som nevnt i 1990 bekreftet at det sto ved tilbudet.

Selskapet har imidlertid anført at de nye bestemmelsene om overskuddsdeling innen pensjonsforsikring må vektlegges. Det har vist til. § 8-1 i lov 10. juni 1988 nr. 59 om forsikringsvirksomhet og til overgangsbestemmelsen i forskrift 2. juni 1990 nr. 430 om overskudd i livsforsikring. Etter annet ledd i forskriftens § 12 trådte §§ 3 og 5 i forskriften først i kraft i. juni 1991 "slik at det enkelte selskap inntil denne dato kan benytte tidligere godkjente retningslinjer for så vidt disse er i samsvar med hovedprinsippene i lovens § 8-1 og bestemmelsene i forskriften her".

Selskapet har anført at det har gjort oppmerksom på virkningene av loven og forskriften i annet og tredje avsnitt i brevet 8.11.91, etter at forsikrede hadde bedt om en konkret bekreftelse på at politen "nå er ansett som selvfinansierende, samt en oppstilling over de utbetalinger som vil skje i henhold til det tilbud som ble gitt". I de to avsnittene heter det:

Til orientering opplyses at når det gjelder overskuddstildeling, har vi nå gått over til kontoføring for hver enkelt polise, slik at disse hvert år får tildelt sin andel av overskuddet i form av årlig oppskrivning av forsikringsytelsene.

Dette i motsetning til tidligere hvor overskuddet ble samlet opp gjennom forsikringstiden og så utbetalt i form av tilleggsytelser ved død/nådd alder.

Nemnda antar at selskapet ved dette mente å endre avtalen fra 1987 i lys av det nye regelverket om overskuddsdeling. Men etter nemndas syn, har ikke disse to avsnittene en slik endringseffekt. Selskapet er avtaleforholdets profesjonelle part og den som endringene i reguleringen rettet seg mot. Dersom selskapet gjennom brevet november 1991 hadde ment å endre den avtalen som partene hadde inngått i 1987 og som det senere hadde bekreftet at det sto ved, mener nemnda at selskapet, særlig i lys av den forutgående korrespondansen med forsikrede, måtte ha tatt opp dette på en klarere måte med forsikrede. Nemnda minner om at selskapet ikke tok noe forbehold for mulige endringer da det fremsatte tilbudet om et garantert tillegg, og at partene deretter hadde vært i gjentatt kontakt og at selskapet så sent som i 1990 hadde bekreftet at man vedsto seg tilbudet fra 1987 til tross for at det da må ha kjent til innholdet av 1988 og forskriften av 1990. Når så er tilfellet kan nemnda ikke se at selskapet ensidig kunne endre avtalen inngått i 1987. Selskapets anførsel om foreldelse førte ikke frem.

Uttalelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Forsikrede gis medhold.

Ved behandlingen deltok Karin M. Bruzelius (leder), Hege Opheim (nøytralt oppnevnt medlem), Mildrid Felland (selskapsrepresentant), Gro Farestedt (selskapsrepresentant), Paal Bjønness (forbrukerrepresentant) og Ingebjørg Kiil (forbrukerrepresentant)